

U-analytisk

Yves Salgues: „James Dean ou le mal de vivre“. Editions Pierre Horay. Paris 1957.

Siden James Deans voldsomme død ved en bilulykke i september 1955 er bøger, artikler, billedhefter etc. myldret frem om dette unge idol. Man har sågar allerede fremstillet en dokumentarisk film om ham, og i den foreliggende bog oplyses det, at de tre største Dean-fanklubber i 1957 talte henholdsvis 430.615 („Dedicated Deans“), 392.450 („Dean's Teens“) og 276.870 medlemmer („Least We Forget Club“). Der skulle i øvrigt ialt være 84 klubber af denne art alene i U.S.A. Efter sin død har hans skikkelse antaget helt mytiske former, og for den helt unge generation er han blevet et symbol. Man kan naturligvis altid afvise fandyrkelsen som ungdommeligt hysteri. Dette er jo reglen. Betydeligt vanskeligere, men også betydeligt mere interessant, ville det være at analysere baggrund og årsager. Så vidt vides er det endnu ikke gjort i tilfældet Dean, skønt der her er oplagt stof for psyko- og sociologer. At der bag den voldsomme interesse hos ungdommen for Dean skjuler sig mere end den blotte stjernedyrkelse turde være indlysende. Et bevis er det, at han også er taget til hjertet af intellektuelle fra den vrede generation, som vi herhjemme kender fra bøger og artikler, men ikke kan opvise en eneste repræsentant for. Således satte den unge engelske forfatter *Michael Hastings* følgende tilegnelse foran i sit skuespil „Don't destroy me“: „*This play is dedicated to the thought of James Dean. There is no other actor, and there never has been since the end of the war, who has so wholly represented my generation, here in England, but strangely he is an American. The play in its entirety, I give to Dean. But he is dead now.*“

Det er denne intellektuelle interesse for Dean, der også har fremkaldt den unge franske romanforfatter *Yves Salgues'* bog. Desværre indskrænker det intellektuelle i bogen sig dog til den første tanke og formen, der er i bedste franske præcise og retoriske stil. Trods sammenligningerne med Keats, Rimbaud og andre unge døde genier og de gavmildt udstroede citater fra Baudelaire, Montherlant, Aragon, Dos Passos, Elizabeth Taylor og Edna Ferber, skal man ikke vente sig nogen subtil og åndfuld analyse af „The thought of Dean“. Med sin lidt bagvendte stil er *Salgues'* bog blot en levnedsskildring, der ovenikøbet bevæger sig på overfladen. Han indleder med i detaljer at beskrive timerne inden Dean i sin

Porsche på Highway 41 mødte den hurtige død, han havde ønsket sig. Resten af bogen skildrer hans unge år, hans ensomhed i barndommen efter moderens død, hans korte og lykkelige tid i New York som medlem af „Actor's Studio“ og slutter med hans ankomst til Hollywood. Om det, der først og fremmest har givet Dean ryet, hans tre film, hører man praktisk talt intet. Dermed er bogens begrænsning givet. Det, *Salgues* kredser om, er personen, ikke de kunstneriske resultater, som dog til syvende og sidst er skuespillerens væsentligste eksistensberettigelse for os andre. Man forstår, at det må være fristende for en moderne forfatter at skildre et sådant typisk barn af århundredet, men *Salgues* har ikke vidst, om han skulle frigøre skikkelsen helt fra det faktiske og lave en digterisk romanbiografi, eller om han skulle lave en nøgtern biografisk skildring. Dette vankelmod har reduceret hans arbejde til journalistisk reportage, der er underholdende, men ligegyldig læsning. Der synes ikke at være nogen egentlig raison i at skrive en hel biografi om en skuespiller, der som Dean fik afbrudt sin karriere næsten inden han var begyndt, og især ikke når man overhovedet ikke beskæftiger sig med hans kunstneriske udtryk. En skuespillerens biografi må dog beskæftige sig med hans roller, skuespillerens eneste udtryk. Hans privatliv og åndelige udvikling kan aldrig få betydning, således som digterens. Man mærker dog hyppigt hos teaterkritikere, også den danske, en undertiden overdreven interesse for den enkelte skuespillerens kunstneriske udvikling på bekostning af det skuespil, han spiller i. Den bog om Dean som symbol, der kunne skrives, er det heller ikke lykkes *Salgues* at frembringe.

Enhver bog om James Dean måtte naturligvis beskæftige sig med de tre bemærkelsesværdige filmpræstationer, han har ydet. De tre figurer, han nåede at fremstille, var i sig selv så fængslende, at der ikke er nogen grund til at trække hans eget privatliv frem. Selv om det bliver gjort, som her af *Salgues* i pseudovidenskabelig stil, er det dog ganske uden betydning. Hans materiale er fuldstændigt tilfældigt og de vidnesbyrd om bogens helt, som er anbragt bagest i værket, kaster ikke nyt lys over denne mærkværdige skuespiller. Bedst kan man lide *Sal Mines*'s bemærkning: „Boire encore une bonne Tuborg avec toi, Jimmy! ...“

Ib Monty.

Hitchcock metafysikeren

Eric Rohmer og Claude Chabrol: „Hitchcock“. Classiques du Cinéma, Editions Universitaires, Paris 1957.

Bogens to unge forfattere hører til i kredsen omkring tidsskriftet „Cahiers du Cinéma“, og dens emne er den af samme kreds så inderligt forgudede *Alfred Hitchcock* — eller *Hitch* for at holde sig til klikkens egen terminologi. Man forbereder sig altså på en kritisk-filosofisk styrtgang og kan ikke andet end være skeptisk på forhånd. På den anden side — spændt er man også. For skarpsindige er de jo, disse franskmænd, og de har et overmål af æstetisk disciplin, så det kunne da være at de havde argumenter i baghånden, der kunne overbevise tvivlere om idolens stor-